

EXP:AK

AT.SI

Österreichisch-Slowenische ExpertInnenakademie
Avstrijsko-slovenska ekspertna akademija

Zaključki konference

Brezmejne priložnosti!?

Pričakovanja in izzivi ob odprtju trga dela 1. maja 2011

DATUM	Torek, 10. Maj 2011, 10:00 – 16:30
KRAJ	Hotel Habakuk, Pohorska ulica 59 SI-2000 Maribor T: +386 2 300 81 00
MODERATORKA	Julija Marošek
JEZIKA	Nemščina, Slovenščina; simultano prevajanje

Pričakovanja in izzivi ob odprtju trga dela 1. maja 2011

Zaključki konference

Uvod

Konferenca je potekala v okviru projekta **Avstrijsko-slovenske strokovne akademije EXPAK AT.SI**, ki želi okrepiti sistem sodelovanja akterjev na čezmejnem slovensko-avstrijskem trgu dela. Projekt je podprt iz Operativnega programa Slovenija-Avstrija 2007-2013.

Namen konference je bil spregovoriti o izzivih in novih zaposlitvenih priložnostih na čezmejnem slovensko-avstrijskem trgu dela ter spodbuditi razmišljanja o potrebnih usmerjevalnih ukrepih po odprtju trga dela po 1. maju 2011.

Nekateri poudarki s konference

V uvodnem delu konference so udeležence nagovorili: pristojna ministra za delo iz Avstrije in Slovenije, g. Rudolf Hundstorfer in dr. Ivan Svetlik, ter dr. Herbert Buchinger, predsednik upravnega odbora avstrijskega zavoda za zaposlovanje in ga. Lučka Žižek, generalna direktorica slovenskega zavoda za zaposlovanje. Gostje so pozdravili priložnost, ki jo konferenca nudi za izmenjavo mnenj in videnj glede priložnosti in izzivov, ki jih odprtje trga dela prinaša za čezmejno sodelovanje med obema državama, ki se s podporo čezmejnih

programov uspešna izvaja že več let. Osvetlili so priprave Avstrije v prehodnem obdobju, ko je uveljavljala določene omejitve pri zaposlovanju delavcev iz novih držav članic ter izpostavili nekatera področja in možnosti sodelovanja, prav tako pa tudi nakazali izzive, s katerimi se bosta državi še soočali, predvsem na področju zaposlovanja v deficitarnih poklicih in urejanja socialnih pravic.

Ga. Valerija Okorn, EURES managerka pri Zavodu RS za zaposlovanje, je v številkah predstavila trg dela v Sloveniji in čezmejni regiji. V Avstriji je po podatkih iz leta 2009 bilo zaposlenih okoli 5.600 slovenskih državljanov, medtem ko je v Sloveniji bilo zaposlenih 271 avstrijskih državljanov, večinoma na visoko kvalificiranih delovnih mestih in v podjetjih z mešano lastniško strukturo. Predstavila je delovanje EURES službe, ki je v času pred 1. majem v Mariboru zaznala precej povečan interes iskalcev zaposlitve ter potrebo po svetovanju. Izkazalo se je, da interesenti ne potrebujejo le informacij o prostih delovnih mestih in posredovanje pri zaposlitvi v tujini, informacij o življenjskih pogojih, socialni varnosti, temveč čisto konkretno pomoč pri urejanju dokumentov, postopkov priznavanja kvalifikacij, predstavljanju podjetju, ipd. EURES ob obstoječi kadrovskih zmožnostih tovrstnih storitev ne more zagotavljati, kar je lahko priložnost za

Lučka Žižek, dr. Ivan Svetlik, Rudolf Hundstorfer in dr. Herbert Buchinger (Copyright Wisdom)

Valerija Okorn (Copyright Wisdom)

zasebne agencije za posredovanje zaposlitev. Posebno pozornost je namenila potrebi po nadaljnjem razvoju skupnih struktur za čezmejno izmenjavo informacij o trgu dela ter skupnem razvoju storitev in ukrepov glede na prepoznane potrebe na trgu dela, kot jih že izvajajo EURES čezmejna partnerstva v drugih državah članicah.

Dr. Peter Huber z Avstrijskega inštituta za ekonomske raziskave WIFO je predstavil rezultate raziskave o strukturi priseljencev v Avstrijo v obdobju od konca 90-let prejšnjega stoletja, njihovi usposobljenosti, vključenosti v izobraževanje, brezposelnosti stopnji zaposlenosti, pri čemer prihaja do razlik med priseljenci iz republik bivše Jugoslavije, novih držav članic, Turčije in EU-15.

V drugem delu je predstavil migracijske želje državljanov novih držav članic Češke, Madžarske in Slovaške glede zaposlovanja v Avstriji in drugih državah članicah. V raziskavi Slovenija ni bila zajeta, kljub vsemu pa je mogoče izpostaviti nekaj značilnosti anketiranih, s katerimi se bodo slovenski iskalci zaposlitve srečevali na trgu dela: večja pripravljenost za (dnevne) migracije v obmejna območja Avstrije (30% anketiranih), tudi na podeželje. Večina anketiranih o migraciji razmišlja bolj srednjeročno, večinoma gre za osebe s srednjo izobrazbo, z znanjem nemškega jezika, ki največ stavijo na podporo socialnih omrežij pri iskanju zaposlitve. Motiv za migracijo je predvsem ekonomske narave, največ priložnosti vidijo v panogah gostinstva in turizma, predelovalni obrti in gradbeništvu. Anketirani imajo dobro izdelano predstavo o pričakovani višini zaslužka in o vrsti dela, ki so jo pripravljene sprejeti, največkrat samo delo, ki ustreza njihovi kvalifikaciji. Opaziti je bilo, da je med potencialnimi iskalci zaposlitve pomanjkanje informacij in manjši interes za iskanje pomoči pri zavodu za zaposlovanje. Največ priložnosti za zaposlovanje je pričakovati prav v obmejnem prostoru.

Dr. Walter Reiter iz inštituta za socialne raziskave L&R Socialforschung, organizacije vodilnega partnerja v projektu, je predstavil rezultate anketiranja 40 strokovnjakov s področja trga dela, zavodov za zaposlovanje, socialnih partnerjev in univerz, ki so razmišljali o možnih posledicah za slovensko-avstrijsko čezmejno območje ter o ugotavljanju skupnih potreb po poseganju na trg dela. Na trgu dela v obeh državah so posebej ogroženi mladi, starejši in nekvalificirani delavci. Izpostavljeno je bilo izrazito pomanjkanje kvalificirane delovne sile v obeh državah na nekaterih področjih, ki bodo kratkoročno vodila v migracije kvalificiranih delavcev iz Slovenije v Avstrijo zaradi plačnih razlik. Obmejno območje je predvsem zanimivo za dnevne migrante v panogah: kovinska industrija, elektroindustrija, zdravstvo, gostinstvo in turizem. Mladi

Slovenci so manj navezani na obmejno območje, ampak svoj trg dela vidijo širše v drugih članicah.

Malo je predstav o posledicah v socialnih sistemih, zato je na tem področju monitoring še posebej pomemben. Ključna področja, kjer postaja potreba po ukrepanju so okvirni zakonski pogoji, ki se nanašajo predvsem na priznavanje poklicnih kvalifikacij ter poenostavitev čezmejnih procesov na področju socialnih transferjev. Kljub številnim paralelnim aktivnostim, ki tečejo v čezmejnem prostoru, je še vedno zaznati premalo vedenja o koristnosti le-tega. Na drugi strani pa je sodelovanje v veliki meri osredotočeno na lastne institucionalne povezave. Skupno povezovanje vseh akterjev na trgu dela je zato prednostno.

Dr. Peter Huber in dr. Walter Reiter (Copyright Wisdom)

V popoldanskem forumu so o pričakovanih glede odprtja trga dela spregovorili tudi **socialni partnerji in regionalni akterji**: dr. Ingrid Kuster iz Gospodarske zbornice avstrijske Štajerske, Dr. Winfried Haider iz Zbornice delojemalcev avstrijske Koroške, g. Danilo Brdnik z Območne obrtno-gospodarske zbornice Maribor, g. Goran Lukič iz Zveze svobodnih sindikatov Slovenije ter Miha Leskovar, predstavnik projekta good NEWSS Sodelujoči so v razpravi opozorili na nekaj težav in izzivov:

Avstrija je s sprejemom zakona o protiplačnem dampingu zavarovala svoje zaposlene, pri čemer v praksi po mnenju delodajalcev še niso razrešena vsa vprašanja glede izvajanja tega zakona. Največ težav vidijo pri prepoznavanju poklicnih kvalifikacij in posledično določanju plače zaposlenega tujega delavca, ki mora ustrezati kolektivnih pogodbam v panogi. V ta namen je bil v Avstriji tudi ustanovljen kompetenčni center, ki naj bi razreševal vprašanja. Prav tako je država sprejela zakon o generalnem jamstvu, s katerim želi preprečiti poslovanje t.i. slamnatih podjetij, ki so delovala kot podizvajalci in niso plačevala prispevkov.

Za slovenska podjetja je izvajanje storitev v tujini z napotovanjem delavcev tudi še precejšnja neznanka zaradi nepoznavanja zakonodaje. Pričakovati je

povečano sodelovanje v podizvajalskih poslih na področju gradbeništva.

Določeno konkurenco je pričakovati med delodajalci v zvezi z zadrževanjem kadrov v deficitarnih poklicih.

Sindikati se posebej zavzemajo za ustanavljanje

Podimska diskusija (Copyright: Wisdom)

pospeševalnih grozdov, ki naj bi delavcev ponujali celovite informacije o trgu dela in pogojih za zaposlovanja v drugih državah, medsebojno se povezujejo in spremljajo dogajanje v obeh državah

Izpostavljena je bila potreba po večji fleksibilnosti ukrepov aktivne politike zaposlovanja v Sloveniji in potrebi po regionalnem pristopu k reševanju specifičnih prepoznanih potreb in problemov

Poseben poudarek in prioriteto je potrebno nameniti prepoznavanju tistih potreb, ki so skupne na obmejnem območju in ki lahko s sodelovanjem in skupnimi ukrepi pomenijo priložnost za ustvarjanje novih delovnih mest. Prepoznanih je nekaj dobrih praks, ki potencial tovrstnega sodelovanja potrjuje, npr. projekt good NEWSS, ki za poklice v kovinarstvu in logistiki usposablja ženske z obeh strani meje po skupnem, potrebam trga prilagojenem programu.

Zaključki konference

Migracijski tokovi med Slovenijo in Avstrijo so bili že v preteklosti usmerjeni iz Slovenije v Avstrijo. Z odprtjem trga dela v Avstriji in Nemčiji za sedaj ni pričakovati bistvenega odliva slovenskih državljanov v Avstrijo. Večjo občutljivost je pričakovati na področju tistih deficitarnih poklicev, ki so enaki na obeh straneh meje. Ob upoštevanju razlik v višini plače je pričakovati odliv kvalificiranega kadra v Avstrijo, hkrati pa je pričakovati, da bodo slovenski delodajalci ustrezne kadre iskali na trgih tretjih držav.

Smiselno je okrepiti storitve mreže EURES, da bodo lahko kar v največji meri odgovarjali na konkretne potrebe iskalcev zaposlitve in zaposlenih, ki jih zanima vstop na trg dela v sosednji državi.

Kljub na splošno dobremu sodelovanju je bila izpostavljena je bila potreba po večjem regionalnem čezmejnem usklajevanju in vzpostavitvi bolj trajnih in stabilnih oblik oz. struktur sodelovanja vseh ključnih akterjev na trgu dela za skupno načrtovanje politik in ukrepov na način, da bi lahko kar najbolje izkoristili pozitivne učinke odprtja trga dela. Nadalje je potrebno zagotavljati možnosti izmenjavo podatkov ter zagotoviti skupno spremljanje trga dela. Posebno pozornost velja nameniti preučevanju socialnih posledic odprtja trga dela.

V ospredju izzivov je prav gotovo povečano sodelovanje na področju priznavanja kvalifikacij ter skupnega razvoja programov za pridobitev novih kvalifikacij, ki bodo v celoti prilagojene konkretnim regionalnim potrebam čezmejnega trga dela.

Slovenska podjetja, ki imajo interes izvajati storitve z napotenimi delavci iz Slovenije, potrebujejo ustrezno podporo, da se seznanijo z zakonodajo in postopki ter pogoji napotovanja.

Ključno sporočilo konference je, da je potrebno čezmejno območje videti kot celoto in kot priložnost za skupni razvoj in soočanje z izzivi, ki so skupni na obeh straneh meje. Staranje prebivalstva, zagotavljanje storitev za starejše občane, za dostopnost storitev na podeželju, okoljevarstvo, razvoj kvalifikacij za nove prepoznane potrebe, koriščenje skupnih storitev so nekatere med njimi. Veliko priložnosti je v nadaljnjem razvoju socialnega podjetništva, kjer je tudi Slovenija v zadnjem času naredila vidnejše korake v smislu zagotavljanja ustreznega zakonodajnega okvira.

In ne nazadnje, zagotavljanje enakosti med spoloma na čezmejnem trgu dela je tema, ki ostaja na seznamu, saj razlike med plačilom za enako delo med moškim in žensko še vedno obstajajo.

Prenos dobrih praks je bil prepoznan kot eden najbolj učinkovitih instrumentov za krepitev sodelovanja na čezmejnem trgu dela.